

ABD'nin Kudüs hamlesi tüm İslam dünyasını kaybetme

ABD Başkanı Trump Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararı aldı. ABD'nin provokatif Kudüs kararını, Prof. Dr. Tomar Anadolu Ajansı için bir analiz yazısı ile kaleme aldı.

Yayın Tarihi : 7 Aralık 2017 Perşembe (oluşturma : 2/21/2019)

AA Analiz: Prof.Dr.Cengiz Tomar

ABD Başkanı Trump Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıma kararı aldı. ABD'nin provokatif Kudüs kararını, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Cengiz Tomar Anadolu Ajansı için bir analiz yazısı ile kaleme aldı.

Donald Trump Kudüs kararını açıkladı

Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Cengiz Tomar, Trump'ın Doğu Kudüs'ü de içine alacak şekilde İsrail'in başkenti olarak kabul ve ilanının 1917 işgalinden tam yüz yıl sonra yapılması bir sembolizm içeriyor mu? Ne yüzüncü yıl sembolizminin ne de Trump'ın bu konuda söz vermiş olmasının, Kudüs'ün bugünlerde başkent olarak tanınması için yeterli sebep olmadığını düşünüyorsanız, cevabı daha derinlerde, son yıllarda Ortadoğu'da meydana gelen değişikliklerde aramamız gerekecek.'

11 Aralık 1917'de, Kudüs'ü işgal eden İngiliz General Allenby'nin Haçlı seferlerinin artık sona erdiğini söylediği rivayet edilir. Ortadoğu'da zaten her şey toz dumanken, Arapçanın Şam lehçesiyle ifade edersek "fevkanîn tahtanîn", yani altüst olduğu bir kaos ortamındayken, Trump'ın Doğu Kudüs'ü de içine alacak şekilde İsrail'in başkenti olarak kabul ve ilanının, bir atom bombası etkisi yaratarak bölgenin kıyameti olabilecek, belki de Ortadoğu'da "büyük patlama"ya yol açacak bu açıklamanın, 1917 işgalinden tam yüz yıl sonra yapılması bir sembolizm içeriyor mu? Buna 2 Kasım 1917 tarihli Balfour Deklerasyonunun yüzüncü yıl dönümü ve 1967 Altıgün Savaşı sonucunda Doğu Kudüs'ün işgalinin 50. yıl dönümü sembolizmlerini de ilave edebiliriz. En azından Trump'ın bu sembolizmi idrak edebilecek rafine bir şahsiyet olmadığı hususunda hepimizin ittifak ettiği kesin gibi. Peki, öyleyse ne oldu da ABD başkanı bu günlerde böyle bir karar aldı?

Şayet sembolizm çok inandırıcı gelmiyorsa, Trump'ın seçim çalışmaları esnasında Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıyacağını vadettiğini söyleyerek bu soruyu cevaplayabilirsiniz. Ama bu yanıt da "neden şimdi" sorusuna tatmin edici bir karşılık değil gibi.

Ne yüzüncü yıl sembolizminin ne de Trump'ın bu konuda söz vermiş olmasının, Kudüs'ün bugünlerde başkent olarak tanınması için yeterli sebep olmadığını düşünüyorsanız, cevabı daha

derinlerde, son yıllarda Ortadoğu'da meydana gelen değişikliklerde aramamız gerekecek. Ortadoğu'ya bir bahar meltemi getiremeyen "Arap Baharı"nın, bölge sosyolojisinde mevcut canlı etnik ve mezhebi toplumsal fay hatlarını, bir daha onarılamayacak şekilde ayrıştıran bir depreme dönüştüğü çok açık. Şüphesiz bölge bundan sonra asla eskisi gibi olmayacak. Ancak bu kaostan sonra da şöyle veya böyle bir düzen kurulacak. ABD başkanının son Kudüs hamlesi ise bu kırık fay hatlarını darmadağın ederek kendi çevresinde yeni bir uydular düzeni yaratmaya yönelik bir çaba gibi duruyor. Ama tıpkı Barzani'nin referandum kumarında olduğu gibi, Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olma ihtimali, daha açık tabirle tüm Arap ve İslam dünyasını kaybetme riskini de içeriyor.

ABD Kongresi 1995 yılında aldığı bir kararla ABD büyükelçiliğinin Tel Aviv'den Kudüs'e taşınmasını onaylasa da, ABD başkanları, durumun nezâketine binaen, altı aylık periyodlar halinde bu kararı erteliyorlardı. Peki, bugün ne oldu da ABD bu karardan tam 22 yıl sonra böyle bir işe kalkıştı?

ABD'nin özel olarak Suriye ve Irak'ta, genel olarak Ortadoğu'daki stratejik hataları, en nihayetinde Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıyarak bölgede yapmış olduğu vahim hatalar zincirine bir yenisini eklemesiyle sonuçlanmakta. Terörizm ve radikallikle savaş adı altında Irak, Suriye ve Yemen gibi ülkelerdeki devlet sistemlerinin çökertilerek fiilen bu ülkelerin bölünmesi, en çok ABD'nin bölgedeki rakipleri olan Rusya ve İran'a yaradı. Rusya Suriye'deki etkisini pekiştirip neredeyse batı Suriye'yi fiilen manda yönetimine dönüştürdü. İran ise Irak ve Suriye'de nüfuz kazanarak Lübnan ve Hizbullah vasıtasıyla karadan İsrail'e ulaşma imkanını yakaladığı gibi, Yemen ve Bahreyn gibi ülkeler yoluyla ABD'nin körfezdeki müttefiklerini muhasara ederek tehdit eder hâle gelmiş durumda. ABD, müttefiki ve stratejik ortağı Türkiye'yi Suriye meselesinde terk ettiği gibi, ülke için tehdit oluşturan PKK, PYD/YPG ve FETÖ gibi örgütlere destek vermek suretiyle bölgedeki en önemli müttefikini Rusya ve İran ile işbirliği yapmak zorunda bırakmış durumda. Buna bir de Körfez'de Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri tarafından sıkıştırılan Katar'ı ekleyelim.

ABD, Ortadoğu'daki hatalı politikaları sonucunda oluşan Türkiye, Rusya, İran ve Katar bloğuna karşı, kendi liderliğinde Suudi Arabistan ve Körfez ülkeleri ile Mısır ve İsrail'den müteşekkil bir blok oluşturmuş durumda. DEAŞ'ın alan hakimiyetinin bitmekte olduğu esnada atılan bu adım, Trump öncülüğünde ABD, Muhammed bin Selman öncülüğünde Suudi Arabistan (ve Körfez) ile İsrail arasında son dönemde ortaya çıkmaya başlayan mutabakatın bir ürünüymüş gibi görünüyor. Zira İran'ın son zamanlarda bölgede ele geçirdiği nüfuz en çok İsrail, Suudi Arabistan ve dolayısıyla ABD'yi tehdit ediyor.

Hem Hariri'nin Riyad'da istifaya zorlanması hem de Mahmud Abbas'ın Filistin yönetimi adına kabul edilmesi, imkansız şartlar ihtiva eden bir barış anlaşmasına zorlanması da bu mutabakatla açıklanabilir. Zira Abbas da son günlerde Doğu Kudüs yerine şehrin hemen güney doğusundaki Ebû Dîs kasabasını Filistin'in başkenti olarak kabul etmeye zorlandı. Sina'dan bir kısım toprağın Filistin yönetimine (muhtemelen tazminat olarak) verilmesiyle Mısır'ın da bu bloğun oluşmasında katkısının olması istendi. Mısır'ın çok yakın bir zamanda Kızıldeniz'deki iki stratejik adayı Suudi Arabistan'a vermesini de bu mutabakat çerçevesinde değerlendirelim. Muhtemelen Sisi de bu mutabakat sayesinde mali yardım ve siyasi destek almak suretiyle iktidarını pekiştirmek istemiştir.

Ancak evdeki bu hesap her zaman Ortadoğu arşısına uymayabilir. Trump Kudüs'ü İsrail Başkenti olarak tanıyarak satrançtaki hamlesini yapmış durumda. Şüphesiz başta Türkiye olmak üzere Ürdün ve İslam dünyasından pek çok ülke bu karara büyük tepki gösterecek. Ama burada esas belirleyici olan Mısır ve Suudi Arabistan (Körfez) halklarının ve yönetimlerinin tutumları olacak. Mısır ve Suudi Arabistan halkları büyük bir tepki gösterirse, yönetimlerin buna karşı reaksiyonu Ortadoğu'da bütün düzeni değiştirebilir...

Son söz: Kudüs'e barış gelmeden Ortadoğu'ya barış gelmez.

Bu dökümanı orjinal adreste göster

ABD'nin Kudüs hamlesi tüm İslam dünyasını kaybetme